

Betænkning

forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Bortfald af 18 års aldersgrænsen for medlemskab, halvårlige reguleringer af arbejdsløshedsdagpenge, ophævelse af det generelle maksimum for arbejdsløshedsdagpenge, nedsættelse af ventetiden for ret til dagpenge, ophævelse af det særlige arbejdskrav for 22-årige m.v.).

(Afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 23. maj 1975).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med arbejdsministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Dansk Arbejdsgiverforening,

Det storkøbenhavnske Arbejdsløshedsudvalg,

Forretningsudvalget for værnepligtige menige talsmænd,

Klub 13 e, deltidsansatte postarbejdere ved omkarteringspostkontoret, og

Snedker- og Tømmerforbundet i Danmark.

Et *mindretal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) udtaler:

Under udvalgsarbejdet med lovforslaget er der opnået enighed mellem socialdemokratiet, det radikale venstre og kristeligt folkeparti om følgende punkter:

1. De to årlige reguleringer af dagpengesatserne gennemføres, men på en sådan måde, at reguleringen pr. 1. oktober 1975 først får virkning fra 1. januar 1976.
2. Slettelsen af 9/10 reglen ved fastsættelsen af det generelle dagpengemaksimum gennemføres *ikke*. Der er også enighed om, at et lignende forslag ikke vil blive genfremsat af nogen af forligspartierne i den kommende folketingssamling.

3. Den foreslåede halvering (fra 12 til 6 måneder) af ventetiden, inden man kan opnå dagpengeret efter indmeldelse i en arbejdsløshedskasse, gennemføres.
4. Forslaget om slettelse af det særlige arbejdskrav for de ledige under 22 år — så 26 ugers bestemmelsen bliver ens for alle arbejdsløshedsforsikrede — gennemføres.
5. Forslaget om en sænkning fra 20 til 15 timer i ugentligt arbejde som minimum for at opnå forsikring for deltidsarbejde gennemføres.
6. Den særlige 1 månedes regel i § 54 slettes, således at den nyudlærte samtidig med sin indmeldelse i arbejdsløsheds-kassen opnår dagpengeret.
7. Forslaget om slettelse af 18 års aldersgrænsen gennemføres ikke. I stedet nedsættes grænsen til 17 år.
8. Arbejdsministeren har over for udvalget givet tilsagn om at gennemføre et udvalgsarbejde, hvorunder arbejdsløshedsforsikringen kan ansues på et bredere grundlag, end det har været muligt i de senere år. Det forudsættes dog, at nødvendigt lovarbejde på dette område ikke undlades på grund af udvalgets arbejde. Mindretallet finder det nødvendigt, at nedenstående yderst påtrængende problemer udtages til forlods behandling under et sådant udvalgsarbejde:

A. Indførelse af en arbejdsløshedsforsikringsordning for selvstændige erhvervsdrivende.

Især i de senere år har mange mindre selvstændige erhvervsdrivende måttet opgive deres virksomhed. Under de nuværende ugunstige beskæftigelsesforhold har de ofte vanskeligt ved at få arbejde, og de er derfor, hvis de ikke er i besiddelse af formue, henvist til at gå på socialkontoret for at få hjælp. Det er ikke rimeligt, at disse personer ikke har en mulighed for — mens de er selvstændige — at forsikre sig med henblik på tiden efter ophøret af den selvstændige virksomhed. Disse personer er jo gennem deres skattebetaling med til at betale en væsentlig del af de dagpenge, der udbetales til de arbejdsløshedsforsikrede.

B. De særlige regler i arbejdsløshedslovens § 54, stk. 2, om begrænsning i nyuddannedes ret til at modtage dagpenge (højst 180 dage inden for det første år efter uddannelsens afslutning).

Mindretallet ønsker at pege på, at denne regel ikke umiddelbart forekommer rimelig, når andre forsikrede har ret til dagpenge, når de har haft arbejde i 26 uger inden for de sidste 3 år. For de nyuddannede er det i sig selv en voldsom psykisk belastning ikke at kunne få arbejde efter uddannelsens afslutning. Belastningen bliver så meget større, når de efter $\frac{1}{2}$ år må henvises til almindelig offentlig hjælp i stedet for dagpenge.

C. Forbedring af forholdene for værnepligtige, såvel militære som civile, der hjemsendes uden at kunne få arbejde.

For de værnepligtige gælder det samme, som anføres under pkt. B ovenfor.

Udvalget vil finde det ønskeligt, om de tre forannævnte spørgsmål kan afklares så hurtigt, at lovforslag kan fremsættes for folketinget i folketingssamlingen 1975-76.

Da arbejdsministerens ændringsforslag bringer lovforslaget i overensstemmelse med disse synspunkter, indstiller mindretallet lovforslaget til *vedtagelse* med de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) har behandlet lovforslaget og

meddeler herved at ville gå imod gennemførelse af halvårige reguleringer af dagpengesatsen. Baggrunden herfor er, at mindretallet finder, at arbejdsløshedsunderstøttelsen set i relation til en almindelig lønindtægt har en sådan højde, at der ikke ses at være baggrund for en hyppigere regulering. Mindretallet vil endvidere gå imod nedsættelsen af tidskravet for nydende medlemskab samt nedsættelsen af tidskravet ved deltidsarbejde. Mindretallet har i overensstemmelse hermed stillet de under nr. 3, 10 og 20 stillede ændringsforslag.

De resterende dele af lovforslaget rejser mange problemer, som landsarbejdsnævnet, som det i øvrigt er sædvanlig praksis, bør udtale sig om, inden videre behandling foretages i arbejdsmarkedsudvalget. Mindretallet finder det yderst beklageligt ikke at have modtaget en sådan stillingtagen fra landsarbejdsnævnet inden 2. og 3. behandling af lovforslaget. Det drejer sig bl. a. om unge under 18 år og 1 månedsreglen i § 54.

I øvrigt mener mindretallet, at hele lovgivningsområdet bør tages op til en samlet vurdering på grund af den eksisterende lovgivnings uoverskuelighed. En revision af lovgivningen bør også efter mindretallets opfattelse omfatte undersøgelser af, hvorvidt såvel lønmodtagere som selvstændige kan omfattes af lovgivningen. Mindretallet kræver, at udvalgsarbejdet med henblik på en løsning af de selvstændiges problemer gennemføres så hurtigt som muligt.

Et *tredje mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling med følgende bemærkninger:

Dette makværk af en lovgivning er et eksempel på, hvorledes et ikke gennemarbejdet lovforslag kan finde tilslutning på enkelte paragraffer. Mindretallet vil gerne være med til at tage hele dette lovgivningsområde op til en samlet vurdering på grund af de utallige eksisterende paragraffers uoverskuelighed. Mindretallet har gentagne gange over for de øvrige partier søgt at komme ind i realitetsdrøftelser af et af de tre største samfundsproblemer — arbejdsløsheden. Hver gang er mindretallet blevet afvist, og dette viser sig nu ved, at beskæftigelsessituationen ikke er forbedret. Mindretallet vil ikke medvirke til at plukke hele

dette lovgivningskompleks i stykker, men vil gerne medvirke til at ændre ved ondets rod. Den arbejdsløshedsramte er plaget af indkomstskatteuhyret i lighed med den øvrige befolkning. Ved afskaffelsen af dette uhyre vil beskæftigelsessituationen hurtigt forbedres, således at der ikke vil opstå problemer for de arbejdstagende.

Et *fjerde mindretal* (det konservative folkepartis medlem af udvalget) afviser de af de tre forligspartier stillede forslag om generelle forhøjelser af arbejdsløshedsunderstøttelsen. Mindretallet mener, at der allerede efter den nuværende ordning er opstået en berettiget tvivl om, hvorvidt det kan betale sig at arbejde, og forligspartiernes forslag vil yderligere udligne forskellen mellem arbejdsløn og understøttelse. Derudover må mindretallet advare mod den væsentlige forhøjelse af statsudgifterne, som en gennemførelse af forliget vil medføre.

Allerede under 1. behandling fremsatte mindretallet ønske om, at lovforslaget blev forelagt til udtalelse hos landsarbejdsnævnet. Mindretallet har siden ihærdigt under samråd og gennem spørgsmål til arbejdsministeren søgt at opnå landsarbejdsnævnets stillingtagen til lovforslaget og beklager, at en sådan stillingtagen ikke er fremkommet.

Mindretallet vil trods mangelen på denne sagkyndige vurdering anse det for rigtigt at gennemføre visse forbedringer for de unge arbejdsløse, og mindretallet har stillet ændringsforslag om forbedring af forholdene for de værnepligtige, der bliver arbejdsløse efter hjemsendelsen. Mindretallet må finde det aldeles påkrævet, at denne gruppe unge, der i forvejen er lønmæssigt langt ringere stillet end andre, omgående får forbedret deres vilkår under en arbejdsløshed, som delvis er blevet dem påtvunget.

I øvrigt er det mindretallets opfattelse, at arbejdsløshedslovgivningen er blevet så kompliceret, at en fuldstændig revision må gennemføres snarest. I forbindelse med denne revision må de selvstændige erhvervsdrivendes ret til medlemskab sikres, og det må indgå i overvejelserne at gennemføre en arbejdsløshedsforsikring, der omfatter alle.

Et *femte mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af arbejdsministeren under nr. 16 stillede ændringsforslag samt de af mindretallet under nr. 4, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 17 og 21 stillede ændringsforslag.

Et *sjette mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) udtaler:

Når mindretallet har stillet en række ændringsforslag til dette lovforslag, så er det, fordi det finder både det oprindelige forslag fra den socialdemokratiske regering og i endnu større grad det, der nu ligner et forlig, for værende helt utilstrækkelige justeringer (forbedringer).

Faktisk ikke ét af de krav, der igen og igen er blevet rejst fra arbejderside — og som udelukkende bygger på en solidarisk omfordeling blandt lønarbejderne indbyrdes — er tilnærmelsesvis blevet efterkommet.

Den meget store arbejdsløshed, som vi oplever nu, er der ingen tegn på vil mindskes væsentligt. Men det spiller åbenbart en mindre rolle for flertallet af lovgiverne i parlamentarisk sammenhæng, at arbejdere mister deres ret (?) til en for lav dagpengesats, fordi 180 dages og 26 ugers reglen fælder dem, mens kapitalejernes krav om den maksimale profit til enhver tid bliver efterkommet; det er der mange, mange eksempler på. Men de af mindretallet stillede ændringsforslag anfægter ikke kapitalejernes profit, idet der går ikke så meget som en krone fra dem. Der er udelukkende tale om en solidarisk omfordeling. Men naturligvis skal deres profit anfægtes ustandselig på en hel række områder, men det sker først og fremmest ude på arbejdspladserne. Herindefra får de tværtimod gaver.

Med disse bemærkninger indstiller mindretallet lovforslaget til *vedtagelse* med det af arbejdsministeren under nr. 16 stillede ændringsforslag samt de af mindretallet under nr. 4, 7, 8, 11, 17, 18, 19, 21 og 22 stillede ændringsforslag, idet det er mindretallets opfattelse, at en gennemførelse heraf vil betyde en forbedring af den eksisterende lovgivning, hvilket der i meget stor udstrækning er behov for.

Ændringsforslag.

Til § 1.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Auken (S), Søren B. Jørgensen (S), Risgaard Knudsen (S), Inge Fischer Møller (S), Otto Mørch (S), Ingomar Petersen (RV) og Svend Erik Sørensen (KrF)):

1) Nr. 1 og nr. 2 udgår, og i stedet indsættes:

„1. I § 41, stk. 1, nr. 2, ændres „18“ til: „17“.“

Af et *mindretal* (Ninn-Hansen (KF)):

2) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer: „01. I § 41, stk. 1, nr. 3, indsættes efter „mindst 18 måneders varighed“ ordene: „, eller som har aftjent værnepligt“.“

Af et *mindretal* (Brøndsted (V), Enggaard (V), Røtzler Møller (V), Johan Philipsen (V) og Ninn-Hansen (KF)):

3) Nr. 3 udgår.

Af et *mindretal* (Henning Philipsen (SF) og Kurt Hansen (VS)):

4) Nr. 3 affattes således:

„3. I § 46, stk. 2, 1. pkt., ændres „regnskabsår“ til: „kvartal“.“

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af *mindretallet* under nr. 1:

5) Nr. 4 og nr. 5 udgår.

Af et *mindretal* (Henning Philipsen (SF)):

6) Nr. 4 affattes således:

„4. § 47 affattes således:

„§ 47. Dagpengene kan højst fastsættes til et sådant beløb, at det for en uge svarer til en ugeløn ved fuld, sædvanlig arbejdstid med den af Danmarks Statistik offentliggjorte timefortjeneste (inkl. dyrtidstillæg, men bortset fra alle andre tillæg) for faglærte arbejdere i hovedstaden i nærmest foregående kvartal. Beløbet afrundes til nærmeste hele kronebeløb.““

33 Udvalgenes betænkninger m. m.

Af *mindretallet* under nr. 4:

7) I den under nr. 5 foreslåede affattelse af lovens § 48 ændres „den 1. april eller 1. oktober, der ligger mindst 1/2 år efter,“ til: „begyndelsen af det kvartal, der ligger mindst 3 måneder efter,“.

Af et *mindretal* (Kurt Hansen (VS)):

8) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer:

„02. § 51, stk. 1, affattes således:

„Stk. 1. Dagpengene til det enkelte medlem udbetales med et beløb, der svarer til gennemsnittet af arbejdsfortjenesten i de sidste 5 uger inden medlemmets afskedigelse. I tilfælde af, at et medlem i en periode af højst 3 måneder anvises arbejde til en lavere løn end understøttelsen, er medlemmet ved en eventuel senere arbejdsløshed berettiget til dagpenge af samme størrelse som ved den tidligere arbejdsløshed.““

Af *mindretallet* under nr. 6:

9) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer: „03. I § 51, stk. 1, 1. pkt., ændres „der udgør 9/10 af summen af“ til: „der svarer til“.“

Af *mindretallet* under nr. 3:

10) Nr. 6 udgår.

Af *mindretallet* under nr. 8:

11) Nr. 6 og nr. 7 udgår, og i stedet indsættes:

„6. § 53 affattes således:

„§ 53. Ret til dagpenge opnås ved medlemskab af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse.““

Af *mindretallet* under nr. 6:

12) Nr. 6 affattes således:

„6. I § 53, stk. 1, 1. pkt., ændres „12 måneders“ til: „6 måneders“, og i 2. pkt. ændres „6 måneder“ til: „3 måneder“.“

13) Nr. 7 affattes således:

„7. I § 53, stk. 2, 1. pkt., ændres „6 måneders“ til: „3 måneders“, og i 2. pkt. ændres „3 måneder“ til: „2 måneder“.“

14) Efter nr. 7 indsættes som nye numre:
„04. § 53, stk. 3, affattes således:

„Stk. 3. Et bidragydende medlem, som overgår til nydende medlemskab efter undervisningspligtens ophør og inden det fyldte 20. år, opnår ret til dagpenge efter en samlet medlemstid på 1 måned.“

05. I § 53, stk. 4, ophæves 2. pkt.“

Af *mindretallet* under nr. 2:

15) Efter nr. 7 indsættes som nyt nummer:

„06. § 54 affattes således:

„§ 54. Den, der som lærling har været afskåret fra nydende medlemskab i henhold til § 41, stk. 4, og den, som har gennemført en erhvervsmæssig uddannelse af den i § 41, stk. 1, nr. 3, nævnte art, samt den, der har været indkaldt til aftjening af værnepligt, opnår ret til dagpenge 1 måned efter optagelse som nydende medlem, såfremt begæring om optagelse som medlem af kassen fremsættes inden 2 uger efter læretidens, den erhvervsmæssige uddannelses eller tjenestetidens afslutning.

Stk. 2. Til den, som har opnået ret til dagpenge efter stk. 1, kan dagpenge inden for det første år efter læretidens, den erhvervsmæssige uddannelses eller værnepligtstidens afslutning højst udbetales med beløb, som sammenlagt svarer til dagpenge for 180 dage.“

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et flertal (Auken (S), Søren B. Jørgensen (S), Risgaard Knudsen (S), Inge Fischer Møller (S), Otto Mørch (S), Ingomar Petersen (RV), Henning Philipsen (SF), Svend Erik Sørensen (KrF) og Kurt Hansen (VS)):

16) Efter nr. 7 indsættes som nyt nummer:

„07. I § 54, stk. 1, ændres „1 måned“ til: „umiddelbart“.“

Af *mindretallet* under nr. 4:

17) Efter nr. 7 indsættes som nyt nummer:

„08. § 54, stk. 2, ophæves.“

Af *mindretallet* under nr. 8:

18) Nr. 8 affattes således:

„8. § 55 ophæves.“

19) Efter nr. 8 indsættes som nye numre:

„09. § 61, stk. 2 og 3, ophæves.

010. § 63 affattes således:

„§ 63. Dagpenge må ikke udbetales til et medlem, som uden fyldestgørende grund forlader sit arbejde, eller hvis ledighed skyldes utilbørlig adfærd på arbejdspladsen.“

Af et *mindretal* (Brøndsted (V), Enggaard (V), Røtzler Møller (V) og Johan Philipsen (V)):

20) Nr. 9 udgår.

Af *mindretallet* under nr. 4:

21) Nr. 9 affattes således:

„9. I § 67 ændres „20 timer“ til: „10 timer“.“

Af *mindretallet* under nr. 8:

22) Efter nr. 16 indsættes som nyt nummer:

„011. I § 78, stk. 1, indsættes som 2. pkt.: „Arbejdsløshedskasserne er forpligtet til at orientere det enkelte medlem, før vedkommende slettes.“

Til § 2.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af *mindretallet* under nr. 1:

23) Paragraffen affattes således:

„§ 2.

Loven træder i kraft den 1. august 1975, dog således at reguleringen pr. 1. oktober 1975 i henhold til § 1, nr. 3, først får virkning fra 1. januar 1976.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

På grundlag af drøftelserne i udvalget stilles der ændringsforslag om at bibeholde en aldersgrænse, men at denne nedsættes til 17 år.

Til nr. 2 og 15.

Ændringsforslagene giver adgang til, at unge, der har aftjent deres værnepligt, og som under aftjeningen ikke har haft mulighed for at lade sig arbejdsløshedsforsikre, kan opnå ret til dagpenge på lige fod med lærlinge m. v.

Til nr. 4, 6, 7 og 9.

Ændringsforslagene indebærer, at de arbejdsløse får fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste, dog med et loft, som foreslås sat til gennemsnittet for faglærte arbejdere inden for håndværk og industri i hele landet.

Til nr. 5.

På grundlag af drøftelserne i udvalget trækkes disse forslag tilbage.

Til nr. 12-14 samt 17.

Ændringsforslagene tager sigte på de betydelige restriktioner, der i dag findes for at få ret til dagpenge. Lempelserne i bestemmelserne gælder især for de helt unge.

Til nr. 16.

Arbejdsministeren ønsker at pege på, at den nugældende bestemmelse om 1 måneds

ventetid for nyuddannede for ret til dagpenge ikke umiddelbart forekommer rimelig, idet det for de nyuddannede i sig selv er en voldsom psykisk belastning ikke at kunne få arbejde efter uddannelsens afslutning.

Til nr. 19.

Den foreslåede ændring af lovens § 63 er begrundet i, at den nuværende affattelse giver store manipulationsmuligheder for den enkelte kapitalejer for at rokere rundt med arbejderne efter forgodtbefindende.

Til nr. 21.

Ændringsforslaget gør det lettere at få understøttelse, når der er tale om et begrænset deltidsarbejde.

Til nr. 23.

Da lovforslaget ikke har kunnet færdigbehandles inden den 1. april 1975, foreslås lovens ikrafttræden udskudt til 1. august 1975. For så vidt angår reguleringen af arbejdsløshedsdagpengene pr. 1. oktober 1975, foreslås det, at denne først får virkning fra 1. januar 1976.

Brøndsted (V).

Enggaard (V).

Johan Philipsen (V).

Ratzler Møller (V).

Bach (FP).

Bay (FP).

Poulsgaard (FP).

Svend Erik Sørensen (KrF).

Auken (S),
formand.

Risgaard Knudsen (S).

Søren B. Jørgensen (S).

Inge Fischer Møller (S).

Otto Mørch (S).

Ingomar Petersen (RV).

Henning Philipsen (SF).

Kurt Hansen (VS).

Ninn-Hansen (KF),
næstformand.